

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.180, bir.405
tel.: +373 (0) 22 21-28-07

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Штефан чел Маре, 180, каб. 405
тел.: +373 (0) 22 21-28-07

DECIZIE din 29 august 2017 cauza nr. 81/17

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte
Oxana GUMENNAIA – membră
Andrei BRIGHIDIN – membru
Lucia GAVRILIȚĂ – membră

au examinat susținerile scrise ale
petiționarei: B. N.

reclamatei: Casa Națională de Asigurări Sociale, Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei,
și

au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele.

I. **Obiectul plângerii**

Pretinsa discriminare în acces la servicii de protecție socială.

II. **Admisibilitatea obiectului plângerii**

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012 și nu ridică excepțiile de inadmisibilitate prevăzute de pct. 42 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012.

III. **Susținerile părților**

Alegațiile petiționarei

- 3.1 Petiționara invocă discriminare în acces la servicii de protecție socială, manifestată prin tratamentul diferențiat aplicat la calcularea pensiei pentru limita de vârstă de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei în comparație cu alte persoane aflate în situație similară.
- 3.2 La data de 03.05.2017, petiționara a depus în adresa Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Orhei (CTAS Orhei) o solicitare privind calcularea pensiei pentru limită de vârstă. Prin scrisoarea nr. P-1/17-09 din 24.05.2017, CTAS Orhei a informat petiționara despre faptul că, perioada de activitate din anii 1983-1992 din cadrul colhozului „Путь к Коммунизму”, nu a fost inclusă în stagiul de cotizare, menționând că conform art. 50 (1) lit.(a) al Legii nr. 156-XIV din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii, activitatea în calitate de membru de colhoz, indiferent de caracterul și durata programului de muncă la calcularea vechimii în muncă în colhoz pe perioada posteroară anului 1965, în cazul în care membrul de colhoz nu a îndeplinit minimul stabilit, se ia în calcul perioada efectivă de prestare a activității. Perioada efectivă de prestare a activității de muncă se confirmă numai prin extrasul colhoznicului din cartea Forma 14, eliberată de către instituția unde a activat asiguratul, de succesorul în drepturi sau arhivă.

- 3.3 Conform dosarului personal, petiționara beneficiază de pensie pentru limita de vârstă, în mărime de 797.03 lei din 02.02.2017 cu o vechime în muncă de 25.2 cu coeficient individual K-021707 și SA-465,47.
- 3.4 Având în vedere cele menționate supra, petiționara consideră că a fost discriminată direct de către Casa Teritorială de Asigurări Sociale Orhei, deoarece nu a i s-a inclus în stagiul de de cotizare anii 1983-1992.

Susținerile reclamatei

- 3.5 Cu referire la obiectul cauzei CNAS susține că în conformitate cu prevederile art.15 al Legii privind sistemul public de pensii nr.156-XIV din 14.10.1998, pensia pentru limită de vârstă pentru femei se stabilește la împlinirea vârstei de pensionare de 57 ani, cu condiția realizării unui stagiul de cotizare de 30 ani - pentru o pensie integrală sau cel puțin 15 ani - pentru o pensie parțială pentru limită de vârstă, calculată proporțional stagiului de cotizare confirmat. Stagiul de cotizare este însumarea perioadelor de activitate în care s-a plătit contribuția la fondul de pensii a Republicii Moldova.
- 3.6 Actul de bază care confirmă stagiul de cotizare este carnetul de muncă. În cazul în care carnetul de muncă include înscrisuri incorecte și imprecise sau în care lipsesc înscrisurile respective despre anumite perioade de activitate, sau lipsește carnetul de muncă pentru confirmarea stagiului se iau în considerare adevărurile, extrasele din ordine, conturile personale, statele de salarii, legitimații, referințe, contractele și acordurile de muncă în scris având note referitoare la realizarea acestora.
- 3.7 Potrivit art. 52 alin (3) din Legea nr. 156-XIV din 14.10.1998, venitul asigurat se confirmă prin documentele eliberate de întreprinderi, organizații, instituții în care și-au desfășurat activitatea asigurații sau de organele ierarhic superioare, precum și de arhive. Documentele menționate se perfectează în modul stabilit de Guvern.
- 3.8 CNAS informează că, în rezultatul examinării documentelor din dosarul de pensionare s-a constatat, că dna B. N., începând cu data de 02.02.2017, beneficiază de pensie parțială pentru limita de vârstă, pentru un stagiul de cotizare realizat până la 01.01.1999 de 9,6 ani și după 01.01.1999 de 15,6 luni, în total 25,2 ani (necesar fiind 30 ani pentru o pensie integrală). La determinarea stagiului de cotizare și la calcularea pensiei nu a fost inclusă perioada de activitate de la 01.1984 până la 12.1992 în fostul colhoz „Путь к Комунизму”, deoarece certificatul de salariu și extrasul din carnetul de muncă a colhoznicului emise de către primăria satului Brăviceni au fost eliberate în baza unor registre completate pe parcursul anilor și nu în baza documentelor de arhivă, fapt ce s-a confirmat în timpul verificărilor repetate efectuate în cadrul Primăriei satului Brăviceni de către specialiștii Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Orhei, precum și prin certificatul nr. 34 eliberat la 06.02.2017 de Primăria Brăviceni.
- 3.9 CNAS adaugă că, pensia dnei B. N. a fost calculată pe baza coeficientului individual al salariului - 0,21707 pentru o perioadă mai favorabilă de 60 luni consecutive (1981₀₅, 1982₁₂, 1983₁₂, 1984₀₆, 1993₁₂, 1996₁₂, 1997₀₆) din ultimii 15 ani de muncă până la 01.01.1999, și pentru perioada de activitate de după 01.01.1999 din venitul mediu lunar asigurat de - 465,47 lei determinat în baza datelor din contul personal de asigurări sociale, proporțional stagiului de cotizare confirmat de 25,2 ani și constituia 189,71 lei lunar.
- 3.10 Conform prevederilor art.16 alin. 6 din Legea nr. 156-XIV din 14.10.1998, în cazul în care pensia calculată în condițiile unui stagiul de cotizare incomplet este sub nivelul pensiei minime, asiguratului i se acordă pensia calculată, care nu poate fi mai mică decât pensia minimă diminuată proporțional stagiului de cotizare realizat. Astfel, în cazul dnei B. N., pensia calculată (189,71 lei), e mai mică decât pensia minimă indexată calculată proporțional stagiului de cotizare confirmat și respectiv i s-a stabilit pensie parțială pentru limită de vârstă în cuantum de 797,03 lei lunar. Ca urmare a indexării de la 01.04.2017 cuantumul pensiei constituie în prezent - 862,13 lei lunar. În același timp, dnei B. N. i se acordă lunar suport

financiar de stat în mărime de 100 lei, ca beneficiară de pensie parțială pentru limită de vârstă a cărui cuantum nu depășește 1500 lei.

IV. Dreptul național relevant

- 4.1 **Constituția Republicii Moldova la art. 16 alin. (2)** prevede că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.
- 4.2 **Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012 la art. 1 alin. (1)** stabilește că scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; **art. 2** oferă definiția discriminării ca fiind orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criterii presupuse; **art. 3** stabilește că subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat; **art. 8 lit. c)** este interzisă orice formă de discriminare privind accesul persoanelor la serviciile de protecție socială.
- 4.3 **Legea privind sistemul public de pensii nr. 156-XIV din 14.10.1998, art. 1 alin. (2)** scopul prezentei legi consta in asigurarea unui sistem de pensii echitabil si sustenabil, care sa garanteze un trai decent pentru beneficiarii de pensii; **art. 2 alin. (1)** dreptul la pensie îl are persoana domiciliata in Republica Moldova care îndeplinește condițiile prevăzute de prezenta lege; **art. 11** pensiile publice reprezintă toate categoriile de pensii, sub forma de drepturi bănești, ale căror stabilire si plată sunt garantate prin lege de către stat; **art.30 alin. (2)** organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticității actelor ce confirmă stagiul de muncă și venitul asigurat, eliberate de organele abilitate; alin. (3) modul de organizare a activităților privind stabilirea și plata pensiilor se stabilește de Guvern; **art. 51 alin. (1)** stagiul de cotizare realizat anterior implementării evidenței individuale se confirmă prin carnetul de muncă sau prin alte acte eliberate în modul stabilit; **alin. (2)** modul de confirmare a stagiului de cotizare menționat la alin.(1) se stabilește de către Guvern; **art. 52 alin. (3)** venitul asigurat se confirmă prin documentele eliberate de întreprinderi, organizații, instituții în care și-au desfășurat activitatea asigurații sau de organele ierarhic superioare, precum și de arhive. Documentele menționate se perfectează în modul stabilit de Guvern; **alin. (4)** în cazul în care nu este posibil de a prezenta certificatul cu privire la venitul asigurat, deoarece documentele nu s-au păstrat la întreprinderile, instituțiile, organizațiile de stat sau obștești, la organele lor ierarhic superioare, precum și în arhive, lunile respective se substituie cu un număr similar de luni de activitate nemijlocit anterioare.
- 4.4 **Hotărârea Guvernului RM privind aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calculare și confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiei nr. 417 din 03.05.2000 la pct. 7** prevede că în stagiul de cotizare, pe lângă perioadele specificate la pct. 4-6, se includ următoarele activități, realizate înainte de 1 ianuarie 1999: activitatea în calitate de membru de colhoz, indiferent de caracterul și durata programului de muncă. La calcularea vechimii în muncă în colhoz pe perioada posteroară anului 1965, în cazul în care membrul de colhoz nu îndeplinea nemotivat minimul stabilit, se ia în calcul perioada efectivă de prestare a activității; **pct. 20** stagiul de cotizare se stabilește în baza documentelor eliberate de la locul de muncă, serviciu, studii sau altei activități, care se includ în stagiul de cotizare, sau a documentelor eliberate de organizațiile ierarhic superioare, precum și de instituțiile de arhivă; **pct. 21** stagiul de cotizare, realizat înainte de intrarea în vigoare a Legii privind pensiile și până la introducerea evidenței individuale de asigurări sociale, se confirmă prin carnetul de

muncă sau pe baza altor documente, eliberate în modul stabilit; **pct. 22** actul de bază care confirmă stagiul de cotizare, prevăzut la pct.21 alineatul întâi, este carnetul de muncă. În lipsa carnetului de muncă sau în cazurile în care carnetul de muncă include înscrieri incorecte și imprecise sau în care lipsesc înscrierile respective despre anumite perioade de activitate, pentru confirmarea stagiului se iau în considerare adevărurile, extrasele din ordine, conturile personale, statele de salarii, legitimații, referințe, contractele și acordurile de muncă în scris având note referitoare la realizarea acestora, foile matricole și listele-formular, carnetele de membru al artelurilor cooperatiste de producție și alte documente ce conțin informații referitoare la perioada de muncă; **pct. 31** documentele prezentate pentru confirmarea stagiului de cotizare trebuie să fie adevărate prin semnătura conducătorilor și ștampila întreprinderii, organizației (secțiilor de cadre). Înscrierile în carnetul de muncă trebuie să fie executate în conformitate cu cerințele Instrucțiunii privind modul de întocmire și evidență a carnetelor de muncă la întreprinderi și organizații, în vigoare la momentul completării carnetului de muncă. În cazul în care înscrierile în documentele de muncă conțin devieri de la regulile stabilite, chestiunea privind posibilitatea utilizării lor în calitate de dovezi ale stagiului de cotizare este soluționată de organele teritoriale de asigurări sociale; **pct. 32** pentru confirmarea stagiului de cotizare se iau în considerare numai datele referitoare la perioadele de lucru incluse în carnetele de muncă în baza documentelor. În adevărurile ce confirmă perioadele de muncă trebuie să se menționeze, de asemenea, în temeiul căror documente au fost eliberate.

V. În concluzie, Consiliul reține următoarele

- 5.1 Din materialele dosarului, Consiliul reține o pretinsă discriminare în acces la servicii de protecție socială.
- 5.2 Consiliul reamintește că atât legislația națională (art. 15 alin. 1 și art. 19 din Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (printre multe altele, a se vedea cauza D. H. și alții v. Republica Cehă par. 82-84, par.177, cauza Chassagnou și alții v. Franța par. 91-92, Timishev v. Rusia par.57) prevede o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina probei trece la reclamat atunci când petiționara prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminatoriu. Reieșind din alegațiile expuse în plângere, pentru a institui o prezumție a discriminării petiționara urma să prezinte fapte care ar arăta existența cumulativă a următoarelor elemente:
 - 1) tratamentul mai puțin favorabil (excludere, deosebire, etc.) în exercitarea unui drept
 - 2) aplicat în comparație cu o altă persoană (un grup de persoane)
 - 3) cu care petiționarul se află în situație analogică
 - 4) pe baza unui criteriu protejat.
- 5.3 Examinând circumstanțele speței, Consiliul nu poate institui o prezumție a discriminării. Deși petiționara invocă un tratament mai puțin favorabil exprimat prin neinclusiunea în stagiul de cotizare la calcularea venitului asigurat a perioadei 1984-1992, în care aceasta a activat în colhozul „Путь к Коммунизму”, Consiliul nu stabilește prezența situației analogice a grupului expus comparării, precum și nu identifică în baza cărui criteriu protejat s-ar fi aplicat acest tratament mai puțin favorabil.
- 5.4 De asemenea, Consiliul reține explicațiile reclamatei precum că la determinarea stagiului de cotizare și la calcularea pensiei nu a fost inclusă perioada de activitate de la 01.1984 până la 12.1992 în fostul colhoz „Путь к Коммунизму”, deoarece certificatul de salariu și extrasul din carnetul de muncă al colhoznicului, emise de către primăria satului Braviceni, au fost eliberate în baza unor registre completate pe parcursul anilor și nu în baza documentelor de arhivă.
- 5.5 Consiliul examinând prevederile legislației incidente situației reține că stagiul de cotizare al persoanei se confirmă prin carnetul de muncă. În cazul în care carnetul de muncă include

înscrisuri incorecte și imprecise sau în care lipsesc înscrisurile respective despre anumite perioade de activitate, pentru confirmarea stagiului se iau în considerare adeverințele, extrasele din ordine, conturile personale, statele de salarii, legitimații, referințe, contractele și acordurile de muncă în scris, având note referitoare la realizarea acestora, foile matricole și listele-formular, carnetele de membru al artelurilor cooperatiste de producție și alte documente ce conțin informații referitoare la perioada de muncă. Documentele prezentate pentru confirmarea stagiului de cotizare trebuie să fie adevărate prin semnătura conducătorilor și ștampila întreprinderii, organizației. În caz de reorganizare a întreprinderii de către succesorul de drept al organizației sau întreprinderii reorganizate. În cazul lichidării întreprinderii, actele confirmative ale stagiului de cotizare se eliberează de către instituțiile de arhivă dacă, documentația întreprinderii a fost transmisă spre arhivare în modul convenit.

5.6 Din circumstanțele cauzei, Consiliul reține că înscrisurile din carnetul de muncă ale colhoznicului prezentate de către petiționară au fost legalizate cu ștampila Primăriei s. Brăviceni, nu cu ștampila colhozului „Путь к Коммунизму”. Respectiv acestea nu au putut fi reținute ca acte doveditoare a stagiului de cotizare. În atare situație, pentru a fi posibilă includerea în stagiul de cotizare a perioadei indicate de către petiționară, aceasta poate să se adreseze în instanța de judecată pentru constatarea faptelor care au valoare juridică, fapt care ar asigura repunerea persoanei în drepturile încălcate.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1, art. 2, art. 3, art. 8 lit. c) și art. 15 alin. (4) din Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității din 25.05.2012, coroborat cu pct. 61 al Legii nr. 298 din 21.12.2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității,

CONSILIUL DECIDE

1. Faptele constatate nu reprezintă discriminare.
2. Decizia se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
3. Decizia este cu drept de atac în instanța de contencios administrativ, conform prevederilor pct. 65 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr.298 din 21.12.2012 și Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Ian FELDMAN – președinte

Oxana GUMENNAIA – membră

Andrei BRIGHIDIN – membru

Lucia GAVRILIȚĂ – membră